

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-84>

УДК 330.341

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ДОСЯГНЕННІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

MODERN TRENDS OF INTERNATIONAL ECONOMIC COOPERATION IN ACHIEVING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH

Бугас Наталія Валеріївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та смарт-інновацій,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5858-0285>

Buhas Nataliia

Kyiv National University of Technologies and Design

У статті досліджено та детально проаналізовано актуальні тенденції й виклики міжнародного економічного співробітництва у контексті забезпечення сталого економічного розвитку. У центрі уваги – міжнародні ініціативи та угоди, як-от Цілі сталого розвитку ООН, Паризька кліматична угода, а також різні торговельні угоди, що мають ключове значення для формування сучасних глобальних економічних трендів і визначення напрямів міжнародної економічної співпраці. У статті зазначено, що економічна інтеграція країн та активізація їхньої взаємодії у сферах торгівлі, інвестицій, інноваційних технологій, енергетики й захисту довкілля забезпечують підтримку сталого розвитку і зміцнення світової економіки в умовах глобалізації. У роботі досліджено позитивний вплив цифровізації й поширення зелених технологій на міжнародну економічну співпрацю, що сприяє зниженню екологічного навантаження та підвищенню ефективності виробництва. Особливу увагу приділено інноваційним підходам, що реалізуються у сфері енергетики та промисловості, які є важливими компонентами для забезпечення сталого розвитку. Впровадження енергоефективних технологій, зменшення обсягів викидів парникових газів та розвиток циклічної економіки сприяють мінімізації екологічних ризиків. Проведений аналіз також зосереджений на ключових викликах, які стоять перед країнами в сучасних умовах: зміни клімату, соціальна нерівність, політична нестабільність і демографічні зміни, що потребують інтеграції нових підходів та ефективного управління ресурсами. Стаття акцентує увагу на важливості нових форм партнерства та глобальної координації зусиль для досягнення довгострокового економічного зростання. Висвітлено перспективи розвитку міжнародного економічного співробітництва у постпандемічному світі, де міжнародні торговельні відносини та інвестиційні потоки потребують адаптації до нових реалій. Сучасні тенденції відзначаються високою динамічністю, оскільки глобальні кризи потребують мобільності економічних ресурсів і гнучкості виробничих ланцюгів. У статті наголошено, що подолання сучасних викликів вимагає від країн врахування соціальних та екологічних факторів у процесі планування економічної діяльності, що є основою для підвищення економічної стійкості та здатності країн адаптуватися до майбутніх глобальних викликів.

Ключові слова: міжнародне економічне співробітництво, сталий економічний розвиток, міжнародна торгівля, інвестиції, екологічна стійкість, інновації, цифровізація, зелені технології, енергоефективність, глобальні виклики, кліматичні зміни, соціальна нерівність.

The article provides an in-depth examination of current trends and challenges in international economic cooperation within the framework of sustainable economic development. It emphasizes key international initiatives and agreements, such as the UN Sustainable Development Goals, the Paris Climate Agreement, and trade agreements, which play a crucial role in shaping global economic dynamics. Highlighted are the main areas of international economic cooperation, including trade, investments, innovative technologies, energy, and environmental protection. The study explores the impact of globalization, digitalization, and the rise of green technologies, showing their positive effect on international economic relations by reducing environmental pressure and increasing production efficiency. Special focus is placed on innovative approaches in energy and industrial sectors, which are critical for sustainable development. The integration of energy-efficient technologies, reduction in greenhouse gas emissions, and development of a circular economy all contribute to minimizing environmental risks. The analysis also addresses

the major challenges facing countries today, such as climate change, social inequality, political instability, and demographic shifts, which necessitate the adoption of innovative strategies and efficient resource management. The article emphasizes the importance of new partnerships and global coordination efforts to achieve sustainable and resilient long-term economic growth. Further, the article discusses the prospects for international economic cooperation in a post-pandemic world, where international trade relations and investment flows must adapt to new global realities. Current trends are marked by a need for high mobility of economic resources and flexibility within production chains, as global crises demand dynamic economic responses. The article concludes that overcoming modern challenges requires countries to integrate social and environmental factors into their economic planning processes. This integration is fundamental to enhancing economic resilience and enabling countries to adapt to future global challenges.

Keywords: international economic cooperation, sustainable economic development, international trade, investment, environmental sustainability, innovation, digitalization, green technologies, energy efficiency, global challenges, climate change, social inequality.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції міжнародного економічного співробітництва відображають глобалізацію, цифрову трансформацію та зміну економічних пріоритетів. Так, після певного гальмування глобалізаційних процесів, пов'язаних з протекціоністськими політиками деяких країн, відбувається перегляд економічних зв'язків. Уряди та бізнеси все більше звертають увагу на «зелену» економіку та стале зростання. Міжнародні угоди та співпраця спрямовані на боротьбу з кліматичними змінами, зменшення викидів вуглецю та впровадження екологічних стандартів. Перспективи розвитку світової економіки до 2025 року погіршилися, вказують аналітики, оскільки війна в Україні продовжує ускладнювати торгівлю, особливо в Європі, так, війна викликала значні зміни на енергетичних та продовольчих ринках, призвела до зростання цін на енергоносії та продовольство, що впливає на глобальну інфляцію та економічну стабільність, ускладнилось залучення капіталу для бізнесу і держав, знизилася інвестиційні можливості, які в свою чергу гальмують економічне зростання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням тенденцій міжнародного економічного співробітництва у досягненні сталого економічного зростання України займалися як вітчизняні так і закордонні фахівці. Так, зазначалися основні тенденції розвитку та проблеми функціонування цієї діяльності, аналізувалася географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України з іншими країнами світу. Такі науковці як Короленко Н. В., Ларіна Т. І. досліджують тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах пандемії COVID-19, визначають заходи, які можуть ефективно вплинути на міжнародну торгівлю країни та покращити стан експорту [8]. Борковська А. В. наводить показники впливу реального стану зовнішньоекономічної діяльності на стан платіжного балансу України [9].

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження сучасних тенденцій міжнародного економічного співробітництва у досягненні сталого економічного зростання. У роботі аналізуються основні напрямки взаємодії між країнами в таких сферах, як міжнародна торгівля, інвестиції, впровадження інноваційних технологій та розвиток енергетики, з акцентом на досягнення екологічної стійкості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні держави активно інвестують у спільні науково-дослідні програми, які сприяють розвитку нових технологій, таких як штучний інтелект, квантові обчислення, відновлювані джерела енергії та медичні інновації. Міжнародна економічна політика все більше зосереджується на тому, щоб забезпечити інклюзивне зростання, що враховує потреби вразливих груп населення, гендерну рівність та права людини у міжнародній торгівлі. Геополітичні конфлікти, такі як російсько-українська війна, стимулюють активніше використання економічних санкцій як інструменту міжнародної політики. Це також впливає на зміни в глобальних торгових потоках. Отже, усі ці тенденції визначають нову архітектуру міжнародного економічного співробітництва, спрямовану на більш стале та технологічно розвинене майбутнє. Так, міжнародне економічне співробітництво стикається з різними перешкодами, які впливають на ефективність та взаємовигоду між країнами.

Нами виділено основні з таких перешкод, це протекціонізм: країни можуть запроваджувати торговельні бар'єри, такі як мита, квоти або субсидії для підтримки національних виробників, що обмежує доступ іноземних товарів на внутрішні ринки. Політичні конфлікти – політична нестабільність, санкції або дипломатичні суперечки можуть ускладнювати співпрацю між державами або блокувати торгові відносини. Економічна

нерівність – різний рівень економічного розвитку між країнами може створювати дисбаланс в умовах співробітництва, коли менш розвинені країни відчувають труднощі в конкуренції з розвиненими економіками. Різні правові системи та регуляції: Відмінності у законах, стандартах та регулюваннях між країнами можуть ускладнювати торгівлю та інвестиції, особливо у сферах, пов'язаних з податковим законодавством, інтелектуальною власністю та працевлаштуванням. Коливання валютних курсів – нестабільність валютних курсів може призводити до ризиків для компаній, що ведуть міжнародну торгівлю, оскільки вони можуть втрачати кошти через зміни вартості валюти. Логістичні проблеми: Недостатній розвиток інфраструктури, проблеми з транспортуванням або географічні перешкоди можуть утруднювати ефективний рух товарів і послуг між країнами – екологічні вимоги: Зростання уваги до екологічних стандартів та вимог до збереження ресурсів може підвищувати витрати для бізнесу і обмежувати торгові можливості для країн, які не відповідають цим стандартам. Культурні та мовні відмінності: Відмінності в культурі та мові можуть створювати бар'єри в комунікації та розумінні бізнес-процесів між партнерами з різних країн. Ці перешкоди часто переплітаються, утворюючи комплексні виклики для міжнародної економічної співпраці.

Міжнародне економічне співробітництво розвивається під впливом кількох ключових тенденцій, що відображають глобальні зміни в економічній та політичній сферах. Нами було виокремлено деякі з основних тенденцій:

1. Глобалізація та регіоналізація: Хоча загальна глобалізація економік триває, водночас спостерігається посилення регіональних економічних угод. Торгові блоки, такі як Європейський Союз, USMCA (США, Канада, Мексика), а також нові угоди в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, посилюють свою співпрацю [6].

2. Зростання ролі Азії: Країни Азії, особливо Китай та Індія, відіграють все більшу роль у світовій економіці. Китай, зокрема, активно інвестує в країни, що розвиваються, через ініціативу «Один пояс, один шлях», створюючи нові маршрути для міжнародної торгівлі.

3. Цифровізація та інновації: Інноваційні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн та фінансові технології (фінтех), змінюють способи міжнародного співробітництва. Країни працюють над створенням нових глобальних

стандартів у цифрових трансакціях, що спрощує торгівлю та інвестиції.

4. Екологічна стійкість: Зростає важливість «зеленої економіки» та екологічних стандартів. Міжнародні угоди, такі як Паризька кліматична угода, спонукають країни до спільної роботи над скороченням викидів та переходом до сталого розвитку.

5. Переосмислення глобальних ланцюгів постачання: Пандемія COVID-19 змусила країни переглянути свої ланцюги постачання, що призвело до диверсифікації джерел постачання і виробництва для зменшення ризиків залежності від одного ринку.

6. Економічний протекціонізм: Незважаючи на глобалізацію, посилюються тенденції протекціонізму в окремих країнах. США, наприклад, активно застосовують торговельні бар'єри, особливо стосовно Китаю.

7. Співпраця в області охорони здоров'я та безпеки: Після пандемії зросла необхідність міжнародної координації у сфері охорони здоров'я, зокрема, щодо розробки та розповсюдження вакцин, а також запобігання новим пандеміям.

Ці тенденції формують нову структуру міжнародної економіки, де цифрові, екологічні та регіональні фактори стають дедалі важливішими для економічного співробітництва.

Міжнародне економічне співробітництво стикається з кількома важливими перешкодами, які ускладнюють ефективну співпрацю між країнами. Нами було обґрунтовано найважливіші на нашу думку, такі як, зростання економічного протекціонізму, коли країни вводять мита, квоти та інші бар'єри для захисту національної промисловості, обмежує міжнародну торгівлю. Торгові конфлікти, зокрема між США та Китаєм, підривають глобальні ланцюги постачання і створюють напруженість на ринках; геополітична нестабільність, як-от війни, санкції та політичні конфлікти між державами, заважає економічній співпраці. Приклади включають санкції проти Росії через війну в Україні, які вплинули на глобальні енергетичні ринки, а також на фінансові та торгові потоки [5]. Також різниця в економічному розвитку, де є високий рівень економічної нерівності між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, створює труднощі в досягненні узгоджених умов співпраці. Бідніші країни часто мають обмежений доступ до технологій, інвестицій і капіталу, що робить їх менш конкурентоспроможними на світовій арені. Однією з вагомих перешкод також є валютні ризики та нестабільність,

так, коливання валютних курсів та нестабільність фінансових ринків можуть створювати труднощі для країн у міжнародній торгівлі та інвестиціях. Валютні кризи або раптові зміни в обмінних курсах можуть різко вплинути на експорт та імпорту. Важливою перешкодою є екологічні та кліматичні проблеми, бо виклики, пов'язані зі зміною клімату та екологічною стійкістю, створюють суперечності між країнами щодо питань регулювання викидів та екологічних стандартів. Наприклад, країни, залежні від викопного палива, можуть опиратися міжнародним угодам щодо скорочення викидів парникових газів.

Ускладнюють ефективну співпрацю між країнами і правові та регуляторні бар'єри, які кожна країна має свої правові системи та регуляторні вимоги, що може ускладнювати доступ до ринків та інвестування. Невідповідність стандартів, особливо у сфері захисту прав інтелектуальної власності, митних правил та сертифікації продукції, є значною перешкодою для міжнародної співпраці.

Так, соціально-політичний популізм – зростання націоналізму та популізму у багатьох країнах підживлює антиглобалізаційні настрої, що часто спрямовані проти міжнародної торгівлі та міграції. Це ускладнює укладання багатосторонніх угод та посилює розкол між країнами, і відповідно технологічний розрив, так як швидкий розвиток технологій в одних країнах створює нерівність з тими, хто не має доступу до новітніх технологічних рішень. Це обмежує можливості країн, що розвиваються, брати активну участь у глобальній економіці.

Отже, ці перешкоди заважають повноцінному розвитку міжнародного економічного співробітництва, оскільки вони створюють розбіжності у цілях, регулюванні та можливостях різних країн, посилюючи глобальну економічну нестабільність.

Міжнародне економічне співробітництво є важливим з кількох ключових причин, які сприяють стабільному розвитку національних економік і світової спільноти. Міжнародне співробітництво дозволяє країнам спеціалізуватися на виробництві тих товарів та послуг, у яких вони мають порівняльні переваги. Це підвищує загальну продуктивність і сприяє ефективнішому використанню ресурсів. Завдяки доступу до зовнішніх ринків, країни можуть збільшувати обсяги експорту, що сприяє створенню робочих місць і підвищенню національного доходу. Інвестиції з інших країн стимулюють інновації, розвиток

інфраструктури та індустріалізацію. Співпраця між країнами сприяє обміну новими технологіями, інноваційними практиками та ноу-хау. Це дозволяє менш розвиненим країнам наздоганяти лідерів і впроваджувати нові технології в ключових галузях, таких як медицина, енергетика та інформаційні технології. Економічне співробітництво сприяє міжнародній стабільності, оскільки країни, які економічно залежать одна від одної, мають меншу схильність до конфліктів [7]. Торговельні та фінансові зв'язки між державами допомагають зменшити ризик політичних та військових протистоянь.

Розв'язання глобальних проблем: Багато проблем, зокрема зміна клімату, пандемії та економічна нерівність, потребують міжнародних зусиль для їх вирішення. Спільні дії та угоди, наприклад, Паризька кліматична угода чи співпраця під час пандемії COVID-19, є важливими для успішного подолання цих викликів.

Фінансова стабільність: Міжнародна співпраця у фінансовій сфері, наприклад, через такі організації, як МВФ або Світовий банк, допомагає країнам стабілізувати свої економіки під час криз. Це включає фінансову допомогу, консультації щодо економічної політики та сприяння макроекономічній стабільності.

Подолання нерівності та злиднів: Міжнародна торгівля та інвестиції можуть сприяти розвитку країн, що розвиваються, шляхом створення робочих місць, збільшення доступу до ринків та підвищення життєвого рівня. Це сприяє зменшенню глобальної економічної нерівності. Загалом, міжнародне економічне співробітництво є ключовим чинником для досягнення сталого економічного зростання, збереження миру та вирішення глобальних викликів.

Так, у Сполучених Штатах ознаки уповільнення ділової активності викликали побоювання щодо рецесії. У всьому світі інфляція зросла, а ділова активність, особливо в Єврозоні та Сполученому Королівстві, продовжує знижуватись. В аналізі, опублікованому в четвер, Інститут міжнародних фінансів передбачив темп глобального економічного зростання лише на 1,2% у 2023 році, на рівні 2009 року, коли світ лише починав вихід із фінансової кризи [1]. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) погоджується з песимістичним прогнозом. У звіті, опублікованому цього тижня, тимчасово виконуючий обов'язки головного економіста організації Альваро Сантос Перейра

написав: «Економічні прогнози складні. Наш головний прогноз – не глобальна рецесія, а значне уповільнення зростання світової економіки в 2023 році, а збереження високої, хоча і з меншим ростом, інфляції в багатьох країнах». Якщо розглядати питання з боку глобальної боротьби, то уряди країн прагнуть підтримати своїх громадян у час, коли ціни різко зростають, особливо на продукти першої необхідності, як-от продовольство та паливо, на які сильно вплинула війна в Україні.

У доповіді цього тижня Міжнародний валютний фонд вказав на складний баланс для урядів: «Оскільки багато людей переживають складнощі, уряди повинні продовжувати надавати першочергову допомогу найбільш уразливим верствам населення, щоб впоратися із ростом цін на їжу та енергію, але уряди також повинні уникати збільшення сукупного попиту, який ризикує підвищити інфляцію. У багатьох розвинутих економіках і країнах, що розвиваються, фіскальні обмеження можуть знизити інфляцію, одночасно зменшуючи борг». За даними Інституту міжнародних фінансів (IIF), хоча глобальне зростання буде низьким, але позитивним у 2023 році, окремі сфери зазнають спаду. Головним серед них є Європа, де IIF прогнозує падіння сукупного ВВП на 2,0%. Але можна відмітити також і оптимістичні оцінки для деяких регіонів, так, у 2023 році у світовій економіці є «яскраві плями» в таких регіонах, як Латинська Америка та Китай.

Для багатьох країн Латинської Америки, де експорт сировини, зокрема деревини, руди та інших важливих економічних ресурсів є рушієм, світова інфляція виявилася корисною, оскільки ціни на ці товари зросли. У звіті IIF прогнозується зростання ВВП на 1,2% у всьому регіоні, незважаючи на економічне скорочення більшості світу. Китай постраждав економічно внаслідок стратегії президента Сі Цзіньпіна «нульовий COVID», яка призвела до масового блокування цілих міст і регіонів і порушень економічної діяльності. IFF та інші організації очікують значного послаблення політики Китаю в наступному році, що призведе до економічного зростання на цілих 2,0%.

У червні 2023 р. свої прогнозні оцінки представила і ОЕСР [3]. Прогнозується, що зростання глобального ВВП у 2023 р. становитиме 2,7 %, що є найнижчим річним показником з часів світової фінансової кризи, за винятком періоду пандемії 2020 р.

У 2024 р. прогнозується помірне поліпшення цього показника – до 2,9 %. Очікується, що річне зростання ВВП країн ОЕСР буде нижчим за тенденцію як у 2023 р., так і в 2024 р., хоча й поступово збільшуватиметься до 2024 р. у міру уповільнення інфляції та збільшення реальних доходів. За останні місяці загальна інфляція зменшилася в більшості економік через падіння цін на енергоносії, хоча ціни на продукти харчування та послуги продовжували швидко зростати. У країнах ОЕСР загальна інфляція прогнозується: у 2023 р. на рівні 6,6 %, у 2024 р. – 4,3%. Поєднання високої інфляції та помірного підвищення заробітної плати призвело до падіння реальної заробітної плати у 2022 р. Багато урядів розгорнули масштабну підтримку домогосподарств з метою пом'якшити вплив високих цін на енергоносії та продукти харчування. Прогнозується, що протягом 2023 р. реальна заробітна плата припинить зменшуватися в більшості країн ОЕСР. Так, у червні 2023р. Світовий банк представив огляд «Глобальні економічні перспективи» [4], де зазначено, що після зростання на 3,1 % у 2022 р. розвиток світової економіки істотно уповільниться – до 2,1 % за підсумками 2023 р. Водночас фахівці Світового банку зазначають, що продовження посилення монетарної політики для стримування високої інфляції призведе до повільного відновлення темпів у 2024 р. та 2025 р. Протягом цих років прогнозується зростання економіки – на 2,4 % у 2024 р. та 3,5 % у 2025 р. відповідно.

Винятковість нинішнього часу для України, яка визначає не лише характер сьогодення країни, а й подальші її перспективи – наявність довгострокової підтримки країни міжнародними партнерами, чим забезпечуються макроекономічна стійкість і безпека. Завдання влади на період повоєнного відновлення – формуванням середовища як сприятливого для розвитку вітчизняного підприємництва у відкритому економічному просторі, так і спроможного витримувати конкурентний тиск на внутрішніх і зовнішніх ринках. Війна суттєво послабила адміністративний і фіскальний контроль бізнесів, і саме завдяки такому послабленню частина підприємств змогла продовжувати діяльність. На наше переконання прискорення відновлення країни може відбуватись через подальше посилення, з одного боку, вільного економічного вибору, з іншого – міжнародної координації й співпраці, насамперед інституційної. Незважаючи

на нищівну війну, Україна зберігає шанс через подальше відкриття внутрішнього ринку для інвестицій прискорити інтеграцію до європейського економічного простору, знайти гідні ніші у світовому розподілі праці, що водночас має супроводжуватись подальшим інституційним зміцненням зовнішньоекономічного сектору. А монетарне насичення реального сектору, завдяки надходженню ресурсів від партнерських країн, дозволить створити надійний базис оновленої економіки [2]. Саме на цьому шляху знаходяться сценарії економічного прискорення ще до кінця поточного року, і, досягнення збалансованого економічного зростання зможе надати потужний імпульс результативній реалізації трансформаційних процесів. Соціально-психологічна атмосфера в суспільстві є одним із чинників формування громадської свідомості, системи цінностей, впливає на оцінку суспільно-політичних процесів, на соціальні та економічні очікування та соціально-економічну поведінку. Якщо перед початком широкомасштабної війни в Україні переважали критичні оцінки того, як розвивається країна, то в умовах воєнної агресії з боку Росії відбулася консолідація суспільства, зумовлена необхідністю боротьби із зовнішнім ворогом. Консолідація суспільства і чітке визначення суспільних цілей

сприяло зростанню соціального оптимізму віри в майбутнє.

Висновки. Завершуючи аналіз важливості міжнародного економічного співробітництва, можна зазначити, що воно є критично важливим фактором для стабільного розвитку національних економік та глобальної спільноти. Співробітництво між країнами сприяє спеціалізації, ефективному використанню ресурсів, створенню нових робочих місць і зростанню національного доходу. У сучасному світі, де економічні виклики, такі як зміна клімату, пандемії та економічна нерівність, вимагають спільних зусиль, міжнародна співпраця стає невід'ємною умовою для їхнього вирішення. Поточна економічна ситуація, зокрема в Україні, підкреслює необхідність міжнародної підтримки для відновлення та стабільності. Консолідація суспільства в умовах війни, спрямована на подолання зовнішніх загроз, сприяє зростанню соціального оптимізму та віри в краще майбутнє. Україні важливо продовжувати відкривати свій внутрішній ринок для інвестицій та зміцнювати інституційні основи зовнішньоекономічного сектору. Отже, міжнародне економічне співробітництво не лише сприяє розвитку країн, але й забезпечує глобальну стабільність та мир, що особливо важливо в умовах сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Англомовна служба Голосу Америки. (2022). Прогнози для світової економіки на 2023 рік все більш невтішні. *Голос Америки*. URL: <https://www.holosameryky.com/a/world-economic-outlook-for-2023-increasingly-gloomy-/6851355.html>
2. Юрчишин, В. (2023). Стан економіки та перспективи її відновлення у 2023 році. *Центр Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/18/2023-MATRA-I-KVARTAL-8.pdf>
3. OECD. (2023). Global growth has stabilised, but the improvement is fragile. *OECD Economic Outlook*. URL: <https://www.oecd.org/economic-outlook/june-2023/>
4. World Bank. (2023). *Global Economic Prospects: Weakening Growth, Financial Risks*. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>
5. Бугас, Н. В., & Гладка, Г. М. (2016). Роль інноваційного фактору в забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку регіону. *Ефективна економіка*, (11). URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5246>
6. Бугас, Н. В., & Дякович, З. Р. (2016). Концептуальні засади стратегічного управління інноваційною активністю підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*, (20), 67–71. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5211&i=13>
7. Kasych, A., Glukhova, V., & Buhas, N. (2021). Corporate brand: essence, evaluation methodology, experience of electrical and electronic engineering companies. 2021 *IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES)*. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9598717>
8. Короленко, Н. В., & Ларіна, Т. І. (2021). Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах глобальної кризи COVID-19. *Економіка та держава*, (1), 59–65.
9. Борковська, А. В. (2020). Зовнішньоекономічна діяльність та її вплив на стан платіжного балансу України. *Modern Economica*, (23), 20–25.

REFERENCES:

1. Anglomovna sluzhba Holosu Ameryky. (2022). Prohnozy dlya svitovoyi ekonomiky na 2023 rik vse bilsh nevtyshni [World economic forecasts for 2023 are increasingly gloomy]. *Holos Ameryky*. Available at: <https://www.holosameryky.com/a/world-economic-outlook-for-2023-increasingly-gloomy-/6851355.html>
2. Yurchyshyn, V. (2023). Stan ekonomiky ta perspektyvy yiyi vidnovlennya u 2023 rotsi [State of the economy and prospects for its recovery in 2023]. *Tsentar Razumkova*. Available at: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/18/2023-MATRA-I-KVARTAL-8.pdf>
3. OECD Economic Outlook. (2023). *Global growth has stabilised, but the improvement is fragile*. Available at: <https://www.oecd.org/economic-outlook/june-2023/>
4. World Bank.(2023). *Global Economic Prospects. Weakening Growth, Financial Risks*. Available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>
5. Buhas, N. V., & Hladka, H. M. (2016). Rol' innovatsiynoho faktoruv v zabezpechenni staloho sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu [The role of the innovation factor in ensuring sustainable socio-economic development of the region]. *Efektivna ekonomika*, (11). Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5246>
6. Buhas, N. V., & Dyakovych, Z. R. (2016). Kontseptual'ni zasady stratehichnoho upravlinnya innovatsiynoyu aktyvnisty pidpryemstv [Conceptual foundations of strategic management of enterprise innovation activity]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, (20), 67–71. Available at: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5211&i=13>
7. Kasych, A., Glukhova, V., & Buhas, N. (2021). Corporate brand: essence, evaluation methodology, experience of electrical and electronic engineering companies. *IEEE Xplore: 2021 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES)*. Available at: <https://ieeexplore.ieee.org/document/9598717>
8. Korolenko, N. V., & Larina, T. I. (2021). Tendentsiyi rozvytku zovnishn'oyi torhivli Ukrainy v umovakh hlobal'noyi kryzy COVID-19 [Trends in Ukraine's foreign trade during the global COVID-19 crisis]. *Ekonomika ta derzhava*, (1), 59–65.
9. Borkovs'ka, A. V. (2020). Zovnishn'oekonomichna diyal'nist' ta yiyi vplyv na stan platezhnoho balansu Ukrainy [Foreign economic activity and its impact on Ukraine's balance of payments]. *Modern Economica*, (23), 20–25.